

NR2 2016

Lyckoslantén

TIDNINGEN OM PENGAR & SPARANDE • FRÅN SWEDBANK & SPARBANKERNA

5 TIPS

VECKOPENGEN

SLUT?

SÅ FÅR DU DEN ATT
RÄCKA LÄNGRE

MÅNS ZELMERLÖW:
EN RIKTIG
SLÖSARE!

Affisch
MED ANGELICA
BENGTSSON!

MISSA
INTE GODASTE
RECEPTEN!

Vatten
GRATIS FLYER

LÄRARHANDLEDNING

KULLA!"

LÄRARHANDLEDNING

till Lyckoslanten NR 02 2016

LYCKOSLANTEN riktar sig till barn i årskurs 4–6. Den handlar om ekonomi, entreprenörskap och engagemang och svarar på frågor som till exempel: Vad är privatekonomi? Hur når jag mina drömmar? Vad vill jag förändra i mitt liv och i samhället?

FÖR ATT UNDERLÄTTA för dig som lärare att jobba vidare med Lyckoslanten har vi tagit fram idéer till roliga och lärorika lektioner att använda i din undervisning utifrån tidningens artiklar. Uppgifterna utgår från läroplanens syften och kunskapskrav samt syftar till att stärka entreprenörskapet i skolan.

”En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållnings-sätt som främjar entreprenörskap.”

”Entreprenörskap i skolan är ett pedagogiskt förhållningssätt i klassrummet. Arbetsformerna stimulerar fantasi och skapande. Inre drivkrafter och motivation är viktigt för det entreprenöriella lärandet i alla åldrar, från förskola till vuxenutbildning. Centralt är att sätta det eleverna gör i ett sammanhang och se till helheten. Ämnesövergripande tematiska arbetssätt där elever tar ansvar för sitt lärande och där resultatet kan vara till nytta utanför skolan är karaktäristiskt. Samarbete med aktörer utanför skolan gör skolarbetet mer verklighetsanknutet.”

OM ENTREPRENÖRSKAP FRÅN SKOLVERKET

I DET HÄR KOMPENDIET finns några färdiga lektionstips som du kan göra med din klass. Eleverna kan även själva arbeta med frågeformuläret som finns på sidan 22 inne i tidningen. Frågorna bygger på Lyckoslantens innehåll. I vissa fall hittas svaren på tidningssidorna – andra frågor kräver lite mer reflektion och vidare efterforskning. Facit finns upp och ner på sidan 24.

VI HOPPAS att ni tycker att Lyckoslanten är ett kul och värdefullt inslag i skolvardagen. Lärarhandledningen finns även på www.lyckoslanten.se.

TILL SIST: Vi skickar ut tidningen till alla skolor med undervisning i årskurs 4-6 som finns med i Skolverkets register. Antalet tidningar till varje skola baseras på Skolverkets register. Om du vill beställa fler eller färre tidningar, ändra adress eller något annat distributionsrelaterat: maila till lyckoslanten@vi-tidningen.se. Ett antal lärarhandledningar skickas till alla skolor som får tidningen. Behöver din skola fler lärarhandledningar finns den som pdf att läsa eller printa på www.lyckoslanten.se

NI ÄR ALLTID VÄLKOMNA att höra av er till oss på lyckoslanten@vi-tidningen.se. se med idéer, synpunkter och frågor! Och du, kika gärna in på vår nya webbsida www.lyckoslanten.se!

ÖVERGRIPANDE LÄROPLANSKOPPLING

"Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap."

"Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor."

"Eleverna tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö, kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt."

GISSA! VAD ÄR DYRAST?

SYFTE: SAMHÄLLSKUNSKAP

Analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv, söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

CENTRALT INNEHÅLL ÅK 4-6 I ÄMNET SAMHÄLLSKUNSKAP

Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion.

PRIVATEKONOMI (KOMMENTAR FRÅN LGR11)

I årskurserna 4–6 ska eleverna få möta ett innehåll som utgår från privatekonomi och fokuserar på relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion. Eleverna ska få insikt i att de flesta människor får pengar som ersättning för arbete och att ersättningens storlek beror på vilken typ av arbete man utför och hur mycket man arbetar.

De ska också få förståelse för att individer och familjer måste hushålla med sina resurser. Här finns beröringspunkter med innehållet ungas ekonomi, sparande och konsumtion i ämnet hem- och konsumentkunskap, årskurserna 4–6.

UPPGIFT

1. Vad kostar en bostad i din kommun? Räkna ut kvadratmeterpriset för en villa, en bostadsrätt. Vad är kvadratmeterpriset för en hyresrätt? Hur stor del av inkomsten betalar man i genomsnitt per månaden för bostaden? Hur många procent? Vilket är dyrast/billigast? – Använd dagstidningarnas annonssidor och till exempel hemnet.se för att hitta uppgifter om priser. Sök på det kommunala bostadsbolagets hyresrätter.
2. Varför kostar en bostad mer på en plats än en annan? Här kan man arbeta med begreppen utbud och efterfrågan, samt marknad.

JORDEN RUNT

Så dyrt är vatten

SYFTE: GEOGRAFI

Värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling. analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,

CENTRALT INNEHÅLL

- JORDENS NATURRESURSER, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen. Var på jorden olika resurser finns och vad de används till. Vattnets betydelse, dess fördelning och kretslopp.
- OJÄMLIKA LEVNADSVILLKOR I VÄRLDEN, till exempel olika tillgång till utbildning, hälsovård och naturresurser samt några bakomliggande orsaker till detta.

Enskilda människors och organisationers arbete för att förbättra människors levnadsvillkor.

UPPGIFT

1. Vad beror det på att flickan från Tunisien alltid dricker flaskvatten?
2. Var i världen är vattnet rent? Var är vattnet förorenat?
3. Vilka är orsakerna till att tillgången till rent vatten är så ojämnt fördelad över världen?
4. Finns det andra lösningar än att köpa flaskvatten för att få tillgång till rent vatten?
<http://www.globalis.se/Statistik/Rent-vatten>
<https://unicef.se/fakta/vatten-och-sanitet>

FÅ PENGARNA ATT RÄCKA LÄNGRE!

SYFTE: SVENSKA

- Att formulera sig och kommunicera i tal och skrift
- Centralt innehåll svenska
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.

UPPGIFT

1. Du är inte nöjd med din veckopeng, och du vill förhandla om din vecko-/månadspeng

Din uppgift är att argumentera för en förhöjd veckopeng. Skriv en argumenterande text om varför just

du bör få förhöjd vecko-/månadspeng.

2. Börja med att samla in material till varför din månadspeng ska höjas. Du kan söka på nätet, fråga kompisar eller fråga dina föräldrar vad som krävs för att du ska få förhöjd månadspeng.
3. När du samlat tillräckligt med information, börjar du med att skriva en stark inledning. Här ger du en bakgrund till vad som fått dig att nu be om en förhöjd månadspeng. Du kan börja med en retorisk fråga, t.ex: Borde jag inte kunna ta ansvar för fler utgifter nu när jag är äldre?

"GÄSTREDAKTÖRERNA"

Låt din klass göra ett uppslag till Lyckoslanten

KOPPLING TILL LÄROPLANEN:

"Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättning- ar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sam- manhang och för skilda syften."

"Undervisningen ska bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket."

Mall

Här är en mall för dig som vill göra ett uppslag med din klass! Dessa sektioner ska finnas med och anpassas till det aktuella ämnet. I kommande nummer "Så tänker vi på miljön".

1. NAMN PÅ KLASSEN och skolan, samt ort. Litet foto på klassen.

Att leverera: foto på klassen + kort presentation

2. "HALLÅ DÄR"-INTERVJU med en känd person. I en "hallå där"-intervju skriver man ut alla frågor och svar. Frågan markeras med fet stil, sedan kommer svaret. Man brukar få korta och redigera intervjupersonens svar för att det ska få plats och bli kärnfullt. Ofta brukar man mejla över citaten till intervjupersonen så att de känner att det som skrivs överensstämmer med det de sade.

Exempel på kändisar: youtubers, lokala sportstjärnor, kommunalrådet, musiker. Tips: mejla dem eller kontakta dem i sociala medier. Intervjuer kan göras via mejl.

Att leverera: Citatrubrik + "Hallå där"-intervju (1000 tecken inklusive blanksteg) + foto på kändisen (om det är en lokal kändis, annars ordnar redaktionen foto).

3. INTERVJU MED EN PERSON som har något intresant att berätta om ämnet i det kommande numret (i det här fallet klassens mattelärare).

Exempel på intervjupersoner: en äldre person, en lokal företagare, en hemlös.

Diskutera fram roliga vinklar med klassen. Exempel på vinklar:

- Mormor Agda, 84: "Jag tjänade extrapengar på att mjölka kor"
- Rektorn: "Jag var lat när jag var liten - slösade hela veckopengen direkt"
- Lena Jonsson som driver glasskiosken: "Jag jobbar dygnet runt"

ÄMNESOMRÅDE: svenska

Till sidorna 14-15 får eleverna hjälpa oss att skapa innehållet i tidningen. Vill du göra det här uppslaget med din klass?

Alla är välkomna att skicka in komplett material till oss på lyckoslanten@vi-tidningen.se. Vi väljer ut en klass som publiceras i tidningen.

ÄMNE TILL NÄSTA NUMMER:
Så tänker vi på miljön

Vi behöver ert material senast:
DEN 10 JUNI 2016

Skriv en löpande text där den egna texten, så kallad brödtext, blandas med citat från den som intervjuas. Att leverera: rubrik och ingress (250 tecken)+ brödtext (1000 tecken inklusive blanksteg) + foto på den som intervjuas.

4. SAMLA IN KLASSENS BÄSTA TIPS på hur barn kan värna om miljön! Alla får bidra med ett eller flera tips, anonymt eller med namn. Roligast är om tipsen inte är för lika varandra.

Att leverera: 5 tips (max tre meningar på varje tips).

5. KRÖNIKA AV EN ELEV.

Krönikor är mer personliga än intervjuer. Ofta skriver man i jag-form. "När jag åkte buss till skolan kom jag att tänka på en sak...". Ofta har man en poäng som man vill få fram och försöker få till i en rolig eller tänkvärd slutkläm.

Att leverera: Krönika (1200 tecken inkl blanksteg) + porträtt (gärna en selfie) på hen som skrivit.

BRA ATT TÄNKA PÅ:

FOTON. Det räcker oftast att fota med en hyfsat ny smartphone, om ni inte vill eller kan fota med andra kameror. Se till att ljuset är bra när ni fotar och att människor tittar in i kameran.

TEXTER. Alla texter levereras i word-format.

LITEN ORDLISTA

ARTIKEL = text i tidning. Ofta är någon person intervjuad.

Ingress = en slags sammanfattning av artikeln som ofta ligger i lite fetare stil innan själva brödtexten (se nedan). Där försöker reportern skapa intresse för artikeln genom att berätta vad den ska handla om.

BRÖDTEXT = själva artikeln kallas för brödtext.

FRÅGA-SVAR = en del artiklar byggs upp utan berättande text, utan har i stället enbart frågor och svar.

RUBRIK = den större överskriften som lockar till läsning och berättar vad artikeln handlar om

KRÖNIKA = en personlig text där skribenten utgår från sina egna erfarenheter. Ska vara tankeväckande och/eller underhållande.

VAD ÄR MOMS?

SYFTE: SAMHÄLLSKUNSKAP

Analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,

BEGREPP OCH MODELLER (Kommentar från Lgr11)
Begrepp och modeller kan vara kraftfulla verktyg för att förstå samband och utveckla tänkandet mot ett allt mer vetenskapligt och analytiskt synsätt. Ett centralt syfte med ämnet samhällskunskap är att göra världen och samhället mer begripliga för eleverna. För att göra detta möjligt behöver de kunskaper om samhällsvetenskapliga begrepp och modeller som beskriver, jämför, generaliserar och förklarar olika samhällsfenomen och samband.

Modeller är ett sätt att beskriva samhällsstrukturer och samhällsfrågor på en generell nivå, där vissa förenklingar är tillåtna för att förtydliga det som beskrivs. En samhällsvetenskaplig analysmodell kan vara att på ett organiserat sätt undersöka orsaker och konsekvenser och att föreslå alternativa lösningar eller åtgärder. Den modellen kan användas från årskurs 1 och framåt eftersom den kan tillämpas på frågeställningar av olika omfattning och komplexitet. Varför uppstår det konflikter kring vilka som använder hopprutorna på skolgården? Vad kan konflikterna leda till, och på vilka olika sätt kan de förebyggas eller lösas? Om man byter ut hopprutorna mot internationella fiskevatten så blir frågorna mer komplexa och passar bättre för äldre elever.

CENTRALT INNEHÅLL ÅK 4-6

I ÄMNET SAMHÄLLSKUNSKAP

Det offentliga ekonomi. Vad skatter är och vad kommuner, landsting och stat använder skattepengarna till. Samhällets ekonomi (kommentar Lgr11)

I årskurserna 4-6 ska eleverna också få fördjupade kunskaper om vad skatter är och vad kommuner, landsting

och stat använder skattepengarna till. Härigenom får de kunskaper om vad som finansieras gemensamt genom skatter och vilka tankarna bakom detta är.

UPPGIFT

1. Varför har staten valt att ha en lägre procentsats moms för böcker och tidningar, samt träning?
  2. Vilka andra skatter betalar vi?
  3. Vart går momsen och de andra skatterna? Rita ett ekonomiskt kretslopp.
  4. Vad används skattepengar till?
  5. Det ekonomiska kretsloppet – hur fungerar det?
- En bra videoföreläsning om det finns här: <http://www.so-rummet.se/content/ekonomiska-kretsloppet>

Knattereporter Stina handlar en tröja och undrar vad "moms" på kvittot betyder.